

GÖTEBORGS UNIVERSITET

Det här verket har digitaliserats i ett samarbete mellan Litteraturbanken och universitetsbiblioteken i Göteborg, Lund, Umeå och Uppsala.

Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den tolkade texten kan innehålla fel.

Därför bör du visuellt jämföra den tolkade texten med de scannade bilderna för att avgöra vad som är riktigt.

Om du anser dig ha upphovsrätt till detta material, ber vi dig vänligen kontakta Göteborgs universitetsbibliotek.

The digitisation of this work is a collaboration between The Literature Bank and the university libraries in Gothenburg, Lund, Umeå and Uppsala.

All printed text is OCR processed into machine readable text. This means that you can search the document and copy its text. Older documents with print in poor condition can be hard to process and may contain errors. Compare the interpreted text visually to the scanned image to determine what is correct.

If you believe you own the copyright to this work, please contact the Gothenburg University Library.

GÖTEBORGS
UNIVERSITET

LUNDS
UNIVERSITET

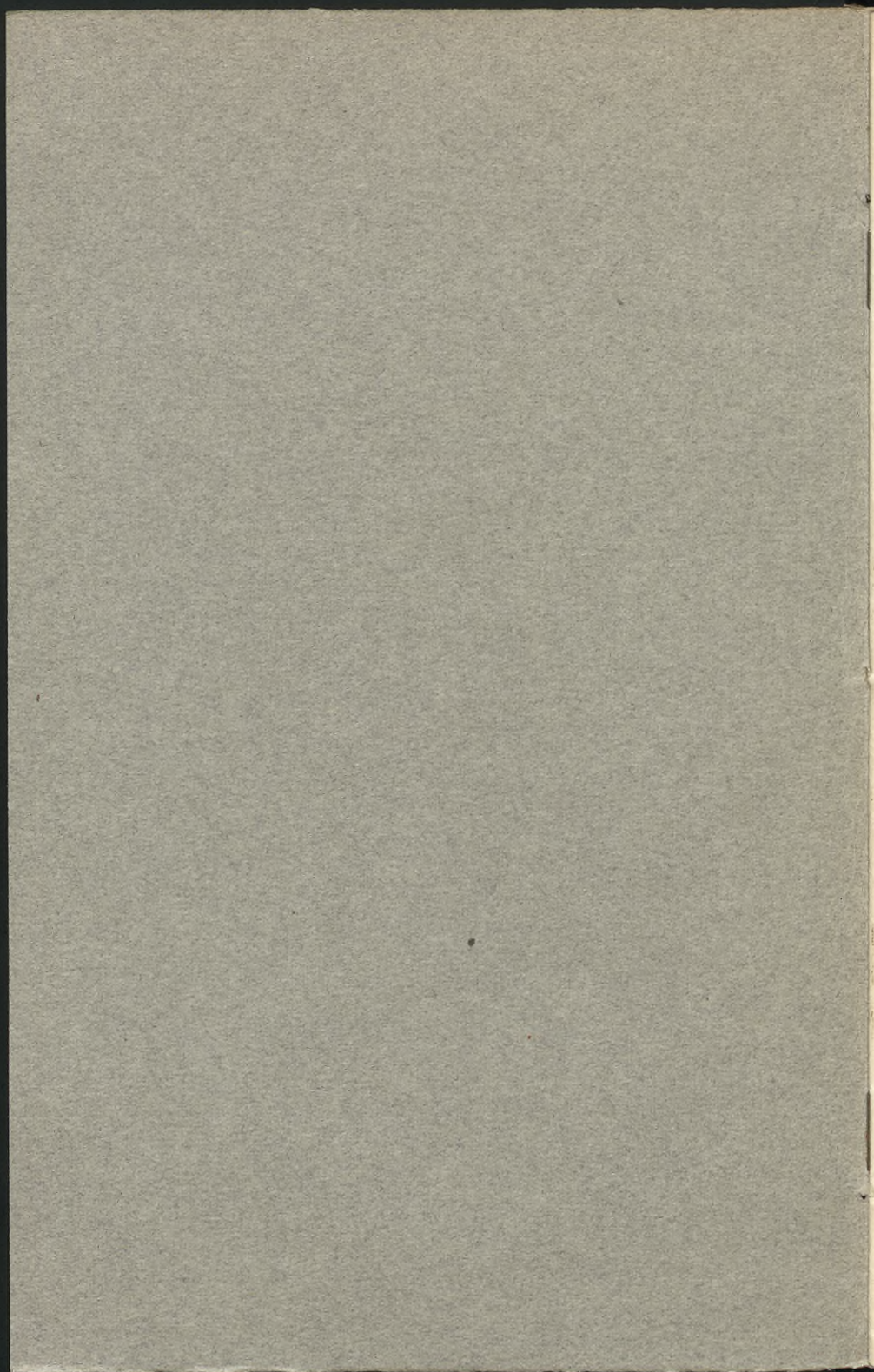
UPPSALA
UNIVERSITET

By list
10

Masson, John Sigrid
Hvad jorden gemmer. Hvad
Ira gemmer.

1888.

(N.) Litt.
Sv.

[Matsson, John Sigfrid]
Hvad jorden gömmer. Hvad Svea glömmet.

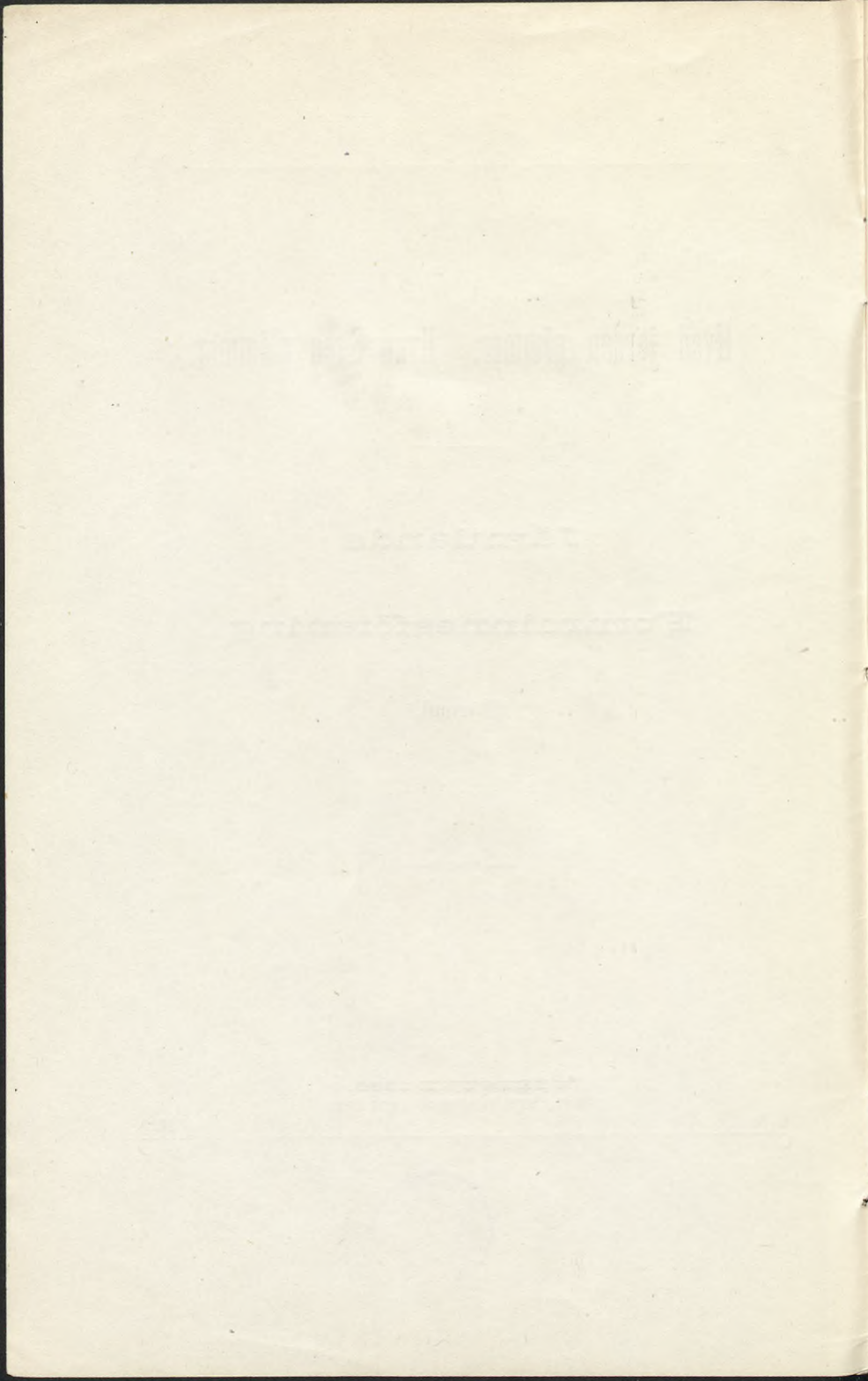
Jämtlands
Fornminnesförening

tillägnad.

ÖSTERSUND 1888.
JEMTLANDS TIDNINGSSTRYCKERI.

x
Sv. 41
29

Konungens aningar.

Hvad sällsam kämpe, till åren helt ung,
med krigargestalt och håg!
De länder, han styr som enväldig kung,
dem sköljer östersjövåg.

Då lyckan viker, då fienden tar
kring Östersjön, land vid land,
ej hjälten böjes: »Jag ersättning har
att få vid Atlantens strand.»

Men stormarne ryt i nordanskog,
då kungen till Norge drar:
»Vänd åter, ty blod har du gjutit nog.
Det landet aldrig du tar.»

Och forsarne dåna från häll till häll
med olycksbådande röst:
»Du krossar ditt hufvud mot Norges fjäll.
Den kommit din sista höst.»

Men insjöns böljor med klagande ljud
de sucka vid strandens skär:

»O konung, för *landet* och inför *Gud*
du svara skall för din här!»

»De tappre, som på ditt härskareord
från Suomis land tåga ut,
de lemna för evigt sin fosterjord.
O, ändra dock ditt beslut!»

»Och Jämtlands och Norrbottens män också
de offra få sina lif.
O låt dem, o låt dem tillbaka gå
till hem, och till älskadt vif!»

»Om de finge pröfva sin kraft, sitt mod,
i strid, det vore ej nöd,
och finge de gjuta sitt varma blod,
det vore dock härlig död.»

Men hungrande, vilsna i köld och snö
de skola stelna till is.
Nog hafva de tänkt sig för kungen dö,
med dö på ett annat vis.»

Men dyster konungen rider framåt:
»Nej, aldrig i något fall
få mörka aningar ändra min stråt.
Det riket jag taga skall!»

»Han *falla* kan, men ej *vika* förmår —
så blifvit sagdt af en skald —
och hjälten faller och lägges på bår
i trakten af Fredrikshald.

Hans skingrade härar förgås i snön
på Kölens ödsliga fjäll.
Där ber mången stridsman sin aftonbön
i dödens skymmande kväll.

Enaälften.

Hur majestätisk Enaälften flyter
i bugter öfver vidsträckt fjällplatå!
Dess rika vattenflöde aldrig tryter,
och himlen speglar sig i vågor blå.
På Syltoppsfjället finnes älfvens källa,
där snöfält skimra hela året om,
och smälta massor oupphörligt välla
i bäckar fram till fjällsjön nedanom.

Etthundrasjutti gånger redan, jorden
har klädt sig hvit i bister vintertid
se'n Karl den tolfte, lejonet i norden,
i brödralandet stred sin sista strid.
Då hjältens stjärna, blodröd, uti kvällen
gått ned, kom Armfelts här på återtag
i köld och stormar öfver öde fjällen
till Enaälften, som i bojer låg.

Hvad som ännu fans kvar — o milda makter! —
 af Armfelts tappra här, fick nu sin död,
 en dådlös död, i dessa vilda trakter,
 där ej en boning fans, ej ljus, ej bröd.
 Blott vinternattens tysta stjärnor sågo
 på älfvens is, och på dess stränder ned,
 där Armfelts frusna bataljoner lågo
 i dödens stilla slummer, led vid led.

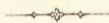
Här dogo svensken kapten Oxenstjerna
 och de la Barre, den finske general;
 von Gertten, Frisk med fler ej kunde värna
 sig uti kölden emot dödens kval:
 och de som kommo härifrån med lifvet,
 ej deras öde mycket bättre var:
 Amputation af frusna lemmar blifvit
 nödvändig för dem, nästan en och hvar.

Och när så vårsol vinterns drifvor smälte,
 ej sågs mer fasansfull, mer gräslig syn! —
 Än döda krigare bland isblock välte
 i frigjord ström, än örnen ifrån skyn
 slog ned på liflost rof, än män i trasor,
 ja, menskligt afskum, sågos plundra lik,
 än lystna ulfvar stredo — hvilka fador! —
 och eko svarade på hesa skrik.

Men från sin kåta lappen, från sin koja
 nybyggarn gick med spade uti hand
 då jorden blifvit löst ur vinterns boja,
 att bädda grafvar invid älfvens strand. —
 De hvila altså här, de karoliner,
 dem verlden har förgätit längese'n,
 och vintern snöar, sommarsolen skiner
 och gräset gror på deras glömda ben.

O moder Svea, glöm ej dessa söner
 af länder rundtomkring ditt Bottenhaf!
 O, lyssna till en ringa ynglings böner,
 och res en minnesvård på deraf graf!
 Res en gemensam vård åt svensk och finne,
 och rista glömda namn på häfdens blad,
 liksom en stod, du rest en gång till minne
 af deras hjälte, uti Birgers stad!

Nu grönskar freds-oliven uti norden
 och Svea räcker Nore mildt sin hand.
 Den Sveas krona bär, är konung vorden
 jämväl i Nores fria, stolta land.
 Nu hvarje år, då sommarsolen glöder,
 då nordens natt är ljus som dagen sjelf,
 då skandinaver ifrån norr och söder
 på fjällen vandra invid Enaälf.

En tår.

Där stod en mö vid Björneborg
med unga hjärtat fullt af sorg.
Hon på sin brudgum tänkte:
Han drog till strid mot Norge ut,
men sedan kriget blifvit slut,
de skulle bröllop fira.

Hon bud ej fått på veckor sju:
»Men hvarför sörja? Kanske nu
de tagit Norges krona
och den på hjältens hufvud satt.» —
Att han var med, *han*, hennes skatt,
hon borde himlen prisa.

Men sorgen satt i hjärtats vrår.
I ögat glimmade en tår
och föll på bleka kinden:
den tåren kysste vinden bort:
den steg som dimma inom kort
till himlens ljusa skyar.

Och tåren in i molnet smög,
och molnet bort med östan flög
till Jämtlands höga fjällar,
där spillrorna af Armfelts här
förfrusna lågo här och där
vid Enaälvens stränder.

På älvens is en yngling låg
hvars öga emot himlen såg,
ej ännu släckt i döden.
Det var den finska tjärnans vän,
som tåren kände väl igen
och genast flög från molnet.

Han flög så tyst, så sakta dit,
som liten flinga lätt och hvit,
att kalla läppar kyssa.
Den unge krigarn bad till Gud
och nämnde namnet på sin brud:
se'n flydde livets gnista.

Och tåren hviskar sakta då
till sina syskon, flingor små,
att sista bädden reda:
Den bädden blef så hvit så ren,
den skimrade i månens sken
på frusna Enaälven.

Omsider kom en solig vår;
 då smälte finska tärnans tår
 och flöt med strida älfven,
 i forsar, ifrån sjö till sjö,
 tills trötta älfven gick att dö
 i Bottenhafvets vågor.

Men fagra tärnans tår ej dog:
 Då böljan emot öster drog,
 den klara droppen följde.
 Han fann dock vägen vara lång
 och steg till molnet än en gång
 och bars af vårens vindar.

Han öfver Auras lunder for
 och tänkte: »Här ju bruden bor,
 som skulle få en helsning
 ifrån sin brudgum, ung och skön,
 som svepning fick af hvita snön
 och graf i blåa böljor.»

Men tåren här blott fann en graf,
 där nyss en svartklädd skara gaf
 sin gärd af friska kransar. —
 som juniregn föll tåren då,
 med sina syskon, droppar små,
 på grafvens hvita liljor.

* * *

Den tåren lefver ännu kvar
 och kända vägen ofta far
 till minnesrika nejder.

Jag honom sista sommarn såg:
 Det var vid Enaälvens våg,
 i arla morgonstunden.

Så lugn flöt älfven i sin bädd
 och liten blomma vid dess brädd
 bar tåren i sitt sköte.

En vindfläkt krusar vattnet då,
 en suck från djupet tyckes gå,
 och späda blomman skälver.

Men då i blommans kalk jag såg:
 Ej daggens pärla mer där låg;
 den fallit ned i älfven,
 då sucken ifrån andehamn
 af vinden bars till blommans famn,
 där klara tåren glänste.

Hans sista suck, och *hennes* tår
 i älfven mötas år från år,
 och sedan bort de hasta. —
 Men sakta suckar höstlig vind
 vid bortglömd graf, i gulnad lind,
 där krigarbruden gömdes.

Och tåren synes där också,
än följd af fagra syskon små,
som rimfroststjärna glindra
på grafvens sista bleka ros,
i månljus natt, men flyr sin kos
vid morgonsolens strålar.

Skuggorna.

Hänsofne kämpars blodlösa skuggor
synas i fjällarnas dimmiga natt
vemodigt le åt nutids turister,
utstyrde vekligt i myggflor kring hatt.

Unge artisten fjällvyer målar:
Rykte och guld, han förvärfva sig skall.
I mäcenatens höga salonger
hänges hvar fjälltopp, hvart skummande fall.

Främlingar skrifva om hvad de skåda,
ofta i synkrets af tiotals mil.
Skildringar fylla tidningars spalter,
än uti bunden, än obunden stil.

Skuggorna klaga: »Hvarföre kommer
mästaren aldrig, som Norden kan ge
bilder af karolinernas öden,
som uti tiden tillbaka kan se!»

»Ville han måla scener från fjällen
då, när *vi* gingo till skuggornas land,
konstnären skulle *vi* inspirera,
blanda hans färger och föra hans hand.»

»Hvarföre kommer aldrig den skalden,
som kunde blifva de bortglömdes tolk,
som kunde tyda skuggornas böner
till Skandinaviens nutida folk!»

»Ack, till hans känsla vi skulle tala,
bilderna visa för drömmande själ!
Samtidas hjärtan skulle han röra,
röra till irrande skuggornas väl!»

»Ej med vår död vi gagnade landet;
gingo till strid på befallning dock ut.
Vi ej som *hjältar*, men som *martyrer*
offrades, saknades, glömdes till slut.»

»Fridfullt vi skulle slumra på fjällen,
restes till namnlöses minne en sten,
lystes välsignande frid öfver nejden,
vigdes till hvilan de kringspridda ben!»

»Skön blefve hvilan, då våra fjällar
bada i guldglans från midnattens sol!
Skön, då bland stjärnehärlarne flamma
lågor från jordklotets nordliga pol!»

»Skön, då naturen, lifvet har somnat
dödstyst i kyliga vintrarnes frid,
skön, då på fjällen slägterna vandra
sorglöst i härliga somrarnes tid!

»Men skulle krigsfanfarerna ljuda,
störes vårt älskade fosterlands fred,
dimmiga hamnar resa sig åter,
blicka från fjällen i dalarne ned.»

»Flamma då krigets blodröda lågor,
skola vi hviska om förfädrens mod,
sända till stridande kämpar den helsning:
Offren som vi, Edra lif, Edert blod!»

—n—d—n.

1001851320

